

Ата – аналарға кеңес «Отбасындағы агрессивті бала.»

Баланың агрессиясы - бұл баланың сыртқы немесе ішкі ынталандыруға реакциясы. Әдетте, агрессивтілік дағдарысы бала жаңа бастаған кезде, ал ата-аналар көп нәрсеге жол бермейтін бірінші жылы пайда болады. Сондықтан бала ата-аналарға деген агрессивті болады. Екінші дағдарыс екі жылдан кейін пайда болады, нәресте тәуелсіз бола бастайды, ал ата-аналар өз көзқарастарын енгізуге тырысады. Үш жылдық дағдарыс - ата-анадан алшақтау, жеке тұлғаны қалыптастыру. Бала қарым-қатынас жасаудың жаңа шеңберін жасайды және көбінесе оған бұйрық беруге тырысатын, қақтығыстарды, ұрып-соғуды, тырнауды, дөрекілікті, ойыншықтарды лақтырып, кітаптарды жыртып тастайтындардың бәріне бағытталған агрессивті мінез-құлықтың көмегімен.

Баланың агрессиясының себептері әртүрлі болуы мүмкін, оның ішінде мінездің түрі, баланың көңіл-күйі немесе білімінің болмауы. Бұл сыни жағдайды түсіну үшін, ең алдымен, балаға назар аударып, оның мінез-құлқын бақылау қажет. Мүмкін бұл жай ғана әзіл емес, көмек сұрап жалбарыну.

Бала агрессиясының ең көп таралған себептерінің бірі бала өсетін отбасында жатыр. Егер ата-аналардың бірі нәрестеге назар аудармаса немесе одан да жаман болса, жай ғана немқұрайды болса, агрессия өзіне назар аударудың тәсілі ретінде пайда болады.

Сондай-ақ, агрессия ата-аналардың баланың әрекеттеріне дұрыс қарамауынан туындауы мүмкін. Егер нәресте үнемі сынға ұшыраса, оны қорлап, қорлайтын болса - жауап ретінде сіз тек наразылықты ғана емес, тіпті төбелесті де ала аласыз. Көпшілік алдында есеп беру - иеліктен шығарудың, кешендер мен агрессивтіліктің алғашқы жолы.

Балаларды бақылау болмаса, бұл жаман, бірақ отбасындағы бақылау шамадан тыс болған кезде одан да жаман. Бала барлық жағынан қысылады, оған өз пікірін айтуға құқық бермейді, не істеу керектігін айтады, өз еркімен басады. Баланың жеке басын дамытудың екі слабовидящих бар: ол жалқау, оңай басқарылатын және мүлдем эмоциясыз роботқа айналады немесе агрессивті мінез-құлық формаларын көрсете бастайды, сол арқылы наразылық білдіреді.

Ата-аналардың, әжелер мен басқа туыстардың тым көп назар аударуы агрессияға әкелуі мүмкін. Бала үнемі назар аударуға дағдыланады, оның қыңырлығы сөзсіз орындалатынын біледі және тілектері орындалмаған немесе орындалмаған жағдайда ата-аналарды ренжіте бастайды. Ата-ана қамқорлығының жетіспеушілігінен бала агрессивті әрекет жасай алады. Оның түсінуінше, ата-ананың назарын жағымсыз көрінісі болған дұрыс, мүлдем болмағаннан көрі.

Егер бала белсенді болса, сіз оған шулы, ашық ойындар ойнауға тыйым сала алмайсыз - бұл әсер етпейтін қатыгездікке әкелуі мүмкін, өйткені бала өз күшін жұмсауы керек.

Немесе бала жай ғана өз эмоциясын басқаша білдіруді білмейді немесе өзінің мінез-құлқымен басқаларды ренжітетінін түсінбеуі мүмкін. Бұл жағдайда нәрестемен сөйлесіп, адамдармен қалай қарым-қатынас жасай алатындығыңызды өзіңіздің мысалыңызбен көрсету жеткілікті болады. Сіз агрессияға жол бермеуіңіз керек, ол үшін басқа өтініш табуыңыз керек, мысалы, баланы өзі таңдаған арнайы балалар орталықтарына жіберіңіз. Баланың агрессиясын азайту үшін бала оны сүйеу керек және оған бұл туралы айту керек, оған ашуланбау керек, бірақ назар аудару керек. Ең бастысы - сіздің балаңыздың сезімдерін құрметтеу, оның пікірімен санасу және егер бала оны сұраса көмек беруден бас тартпау.

Балалардың агрессивтілігі және оның себептері әртүрлі. Балалардың агрессивтілігі - бұл баланың жеке басының қасиеті, ол табиғаттан тыс жоғары қатыгездік пен ашуланшақтыққа үнемі дайын. Агрессивті бала үнемі қолайсыздықта болады, оның сыртқы себептері:

- Отбасындағы агрессивті тәрбие алуы. Сонымен қатар, ата-аналардың агрессиясын физикалық және ауызша түрде білдіруге болады (тұрақты қауіптер, қорлау түрінде);
- ата-аналардың немқұрайдылығы
- баланың тәуелсіздігін немесе керісінше оның толық болмауын басатын абсолютті бақылау;
- қимылды ойындарға немесе физикалық белсенділікке тыйым салу;
- құрдастарымен күш позициясымен араласуы
- қоршаған орта мен адамдарға төнетін қауіп-қатерлерге деген сенім.
- Безопасность туралы мұндай белгісіздік теріс жеке тәжірибе немесе нәрестенің қажеттіліктеріне оң назардың болмауы негізінде пайда болуы мүмкін.
- кино кейіпкерлерінің, комикстердің деструктивті әрекеті (кісі өлтіру, төбелес, әлсіздерді қорлау).

Мұндай балалар әдетте өзін-өзі бағалаудың төмен деңгейіне ие, олар әділетсіздікті, пайдасыздықты және басқаларды түсінбеушілікті қатты сезінеді. Жаман мінез - назар аударудың тәсілі.

Ашулануға қарсы тұру, нәрестенізді ұстай білуге үйрету және сенім мен жанашырлықты үйрену ойын арқылы жақсы болады. Сондықтан, ондай адаммен ойынға кіріспес бұрын, оның мінез-құлқының себептерін түсініп, балаға жанашырлық танытып, оның ішкі әлемін түсінуге тырысу керек. Мектеп жасына дейінгі балалардағы агрессивті мінез-құлық ойын арқылы жақсы реттеледі. Бірақ баламен ойнамас бұрын, нәрестені толыққанды тұлға ретінде қабылдау керек.

Агрессивті мектепке дейінгі балалар үнемі толқуды сезінеді. Біріншіден, агрессивті балалармен сабақ өткізу үшін сіз «бу шығаруға» көмектесетін ойындарды таңдауыңыз керек. Алдымен нәресте немесе жасөспірім агрессивті болып кетсе, қорықпаңыз: 5-6 сабақтан кейін агрессия жойыла бастайды.

«Мазақтауыш»- ойыны агрессияны жақсы басады. Мұны істеу үшін балалар допты шеңберде жылдам және жылдам өткізіп, бір-біріне қоңырау шалады, мысалы, жиһаз, көкөністер, т.б. Ойынның басында бұл ойын екенін

түсіндіріп, ренжудің қажеті жоқ. Доп шеңберге соңғы рет түскенде, сөздер мейірімді болуы керек: күн, гүл, құс т.б.

Сіз балаларды бөлмеде үнсіз серуендеуге шақыра аласыз, кейде серіктеске келіп, жаман дауыспен «сиқырлы» сөз айтуға болады. Біраз уақыттан кейін агрессия күлкіге айналады.

Бала жалғыз болса оған эмоциясын «Ашу қорапшасына» айқайлап немесе ашуланып айтуына мүмкіндік беру керек, ол қорапшаны матадан, қағаз қораптан немесе басқада жабылатын нәрседен жасаса болады. Қораптын ауызы жабылғаннан соң бала, акырын сөйлеуі керек. Балаларға эмоцияларды ажырата білуді және басқаларға жанашыр болуды үйрену үшін театрландырылған қойылымдарды ұсынуға болады. Қатысушылар ертегілер кейіпкерлерінің жанжалдарын бейнелейді, содан кейін олар жанжал шығарғандардың не сезінетінін анықтады: ашулануы қалай және неден көрінді, не істеу керек еді.

Жұптық ойын, мысалы, «Турист және Компас», әлемге деген сенімді нығайтуға көмектеседі. Бұл үшін бір қатысушы көзін жұмады (турист), ол қолын «компастың» иығына қояды. Подробнее тыныштықта, жұп басқа қатысушылармен қақтығыстарды болдырмастан бөлмені біраз серуендеуі керек. Кейінірек балалар орындарын ауыстырады, содан кейін көздерін жұмып, ашық түрде қалай сезінгендерін талқылайды.

Шиеленісті жеңілдетіп, сенсорлық және сезімді ойын қарым-қатынасын үйлестіріңіз. Мұны істеу үшін бірнеше түрлі заттарды алу керек (үлпектер, тастар, жүн және т.б.). Қатысушының көзін байлап басқа қатысушының қолы (щек, мойын) немен тигізгенін анықтауы керек.

Ұжымдық ойындардан басқа, сіз ренжіткіш пен эмоцияны сурет салу, жастықтарды теу сияқты әдістерді қолдана аласыз. Көшеде сіз құм қамалдарын салуға және жоюға, ағаш кесуге немесе бөренелерді отқа тастауға болады.

Ойындар мен әрекеттер кейіннен баланың мінез-құлқын басқаруға болатындығын түсінетін етіп талқылануы керек.

Гиперактивті балалар шамадан тыс хаотикалық ұтқырлықпен бірден назарын аударады. Кішкентай кезінен олар құрдастарына қарағанда көбірек қозғалады, оларды бесікте де қараусыз қалдыру қауіпті. Гиперактивті баланы қалай тәрбиелеу керек? Мұндай баланы тәрбиелеу ата-аналар үшін үлкен проблема. Гиперактивті балалар мен жасөспірімдердің ұйқысы жиі бұзылады: олар тыныш, ұйқыны жиі көреді, ұйқысында жылайды немесе мүлде ұйықтай алмайды. Содан кейін, артық жұмыс істегенде, олар мүмкін емес уақытта «ажыратып», күні бойы ұйықтай алады.

Үлкен жаста, нәресте әлеммен таныса бастағанда, ол бір ойыншықпен танысуға зейін қоя алмайды. Ол ойыншықты дереу лақтырып, басқасымен айналысу үшін ұстап алады. Осылайша, гиперактивтілікпен бірге жүретін назар жетіспеушілігі байқала бастайды. Мектеп жасында жасөспірімдер тынышсыз, үнемі секіріп, қолдарындағы бірдеңелерді сындырып, ақымақ қимылдарды жасауы керек. Бұл қажеттілік сабақтарды немесе басқа әрекеттерді орындауға шоғырлануға мүмкіндік бермейді. Сонымен қатар,

гиперактивті студенттерге командалық немесе ұжымдық әрекеттерді орындау қиынға соғады, олар тәртіпке нашар бағынады.

Оқушылардың шамадан тыс моторикалары мен ұтқырлығы көбінесе арандатушылық мінез-құлықпен ұштасады: олар мұғалімдерді тоқтатады және басқаларды арандатады. Деструктивті мінез-құлықты басқа біреудің әңгімесіне араласуға, ойындарға кедергі жасау әрекеттері де білдіруі мүмкін.

Қимыл белсенділігі жоғарылаған балалардың ерекшеліктері көбінесе олардың дамуына әсер етеді. Оларға дәйекті сөйлесу қиын, олардың қолжазбасы нашар, оқылымы нашар.

Жалпы, ұсақ моториканың дағдылары төмендейді.

Кез-келген жастағы гиперактивті баланың назарын аудару өте оңай, бірақ оны ұстау өте қиын.

Мектепте гиперактивті балалардың проблемалары артып келеді. Ол ұзақ уақыт бір тақырыпқа немесе кәсіпке шоғырлана алмайтындықтан, оның жоғары интеллектуалдық деңгейіне қарамастан, олар артта қалады.

Егер сіз олардың мінез-құлқын уақытында өзгертпесеңіз, онда ересектерде олар көптеген проблемаларға тап болады. Мұндай адамдар, әдетте, адамдар арасындағы қарым-қатынастың құпиялылығына құлақ аспайды, олар маңызды емес серіктестер, болжау мүмкін емес, сондықтан отбасылық өмір кейде ажырап қалады.

Бала үшін әсіресе жағымсыз - бұл импульсивтілік, соның салдарынан ол табиғатынан жаман болмаса да, досыңызды жарақаттап ұрып немесе басқаларға зиян келтіруі мүмкін. Кейде балалардың өздері бұл қалай болғанын түсінбейді және жасалғанына шын жүректен өкінеді.

Көптеген дәрігерлер гиперактивтіліктің себептерін ұрықтың дамуы кезінде немесе өмірдің алғашқы күндерінде пайда болатын органикалық мидың зақымдануы деп санайды. Гиперактивті балаларды түзету жан-жақты болуы керек: оған психолог, патолог, логопед және ата-аналар қатысады.

Гиперактивті баланы ойынға тарту үшін ересектер мұндай оқушылардың мінез-құлқымен байланысты қиындықтарға дайын болып қана қоймай, сонымен қатар осы категорияның барлық ерекшеліктерін ескеруі керек.

Гиперактивтілік - бұл балаларда жиі импульсивтілік дамитын ауру. Мұндай балаларға отыру қиын, командада ұзақ уақыт болу және мұғалімдердің немесе көшбасшылардың талаптарын дұрыс орындау мүмкін емес. Зейіннің тапшылығы, әдетте гиперактивтілікпен бірге жүреді, балалардың нұсқауларды дұрыс түсінбеуіне, басталған жұмысты, соның ішінде ойынды аяқтай алмауына әкеледі. Балалар өз кезегін күте алмайды, олар жанжалға түсуі мүмкін. Мұның бәрі шаршауға әкеледі, және бала тез арада ойынға деген қызығушылықты жоғалтады.

Сондықтан гиперактивті ойындардың өзіндік ерекшеліктері бар. Гиперактивті балаларға көмек - бұл ең алдымен ойын. Сіз нәрестені ойынға жеке-жеке, бір функцияны үйрете отырып бастауыңыз керек. Мысалы, допты өткізуге байланысты ұжымдық ойын өткізбес бұрын, алдымен баламен бірге «Тыйым салынған қозғалыс» ойынын ойнаған жөн. Ойынның мәні нәрестенің лидерден кейінгі барлық қимылдарды қадағалайтындығында,

тыйым салынған біреуін қоспағанда. Сіз назар аудару, қозғалысты басқару, табандылық функцияларын үйрете аласыз.

Сәттілікке қол жеткізгеннен кейін сіз бір уақытта бірнеше функцияларды оқытуға кірісе аласыз. «Мұздату» және «Менің үшбұрышты шляпам» сияқты ойындар назар мен белсенділікті дамытады, олар барысында балалар ән айтады немесе сөйлейді және бір мезгілде өздерінің не айтып жатқанын өз қолдарымен көрсетеді.

«Шант-үнсіздік» ойынын мұғалімі ойлап тапқан И.Шевцова командада ерік-жігер, байқағыштық және әрекет ету қабілеттерін дамытады. Ойынға түрлі түсті үш карточка алдын-ала дайындалған. Таныстырушы, мысалы, қызыл карточканы көрсеткенде, балалар айқайлап, жүгіре алады. Көк карта баяу қозғалуға және төмен сыбырлап сөйлеуге мүмкіндік береді. Жасыл толық тыныштық пен тыныштықты білдіреді.

Балаларға психологтар командада әрекет ету қабілетін дамытатын «Теңіз толқындары» ойынын ұсынады. Мұғалімнің бұйрығымен бірінші партадағы балалар тұрады, бірнеше секундтан кейін - екінші және т.б. балалар соңғы үстелдерде тұрған кезде, бірінші партадағылар аяқтарымен топырлайды, содан кейін келесі партадағылар аяқтарымен топырлайды. Қозғалыс саны мен нұсқалары әр түрлі болуы мүмкін.

Бірақ гиперактивті балалардың ерекшелігі - олар әр мезгілде «бу шығаруы керек». Мұны ұйымдасқан түрде жасау үшін «Масаны ұста» ойынын ойнауға болады. Ойын сізге белсенді қозғалуға, сонымен бірге стресстен арылуға мүмкіндік береді. Үй иесі терезеден ұшып шыққан қозғалысты көрсететін масаларды ұстауды ұсынады. Қолды серпіп, жұдырықпен ұру, қол шапалақтау. Ең бастысы - көршіңізді ренжітпеу. «Токта!» сөзі бойынша балалар көрсетілген орынға отыруы керек. Ойын мұғалімнің таңдауы бойынша терең тыныс алу немесе бірнеше релаксация жаттығуларымен аяқталады.

Шу шығарып, сонымен бірге зейінді дамыту ойынға көмектеседі, оның барысында баяндамашы есіктен шығады, ал ойыншылар әйгілі әннің жолын құрайды. Әрқайсысы бір сөзден алады. Мұғалім қайтып келгенде, бәрі дауыстап айқайлай бастайды. Мұғалімнің міндеті - жолды атау. Гиперактивті балаларға арналған ойындар барлық таным процестерінің дамуына ықпал етеді. Гиперактивті балалармен ойындардағы ең бастысы - белсенді және тыныш ойындардың дозаланған ауысуы, бұл шамадан тыс қозуға жол бермейді.

Бекітемін:

«Қарасаз» бөбекжай балабақшасы

меңгеруші _____М.Сембиева

Ата – аналарға кеңес

«Отбасындағы агрессивті бала»

Педагог – психолог: Нағашбекова Сымбат